

Uitdagende opdrachten laten leerlingen spartelen Zoektocht naar juiste formulering

Behandel leerlingen als volwassenen en je haalt het beste uit ze naar boven.

Uitdagende praktijkopdrachten vormen het recept. Uit de eerste ervaringen van het Wellantcollege Rijswijk MBO blijkt dat de praktijk vaak weerbarstiger is.

Veel leerlingen spartelen nog in het diepe.

De Kerstman verdrijft Sinterklaas. Pepernoten en chocoladeletters maken plaats voor dennengroen, kerstballen en flonkerende lichtjes. Leerlingen van de mbo-afdeling van het Wellantcollege Rijswijk verzorgden de kerstversiering in een winkelcentrum. Met deze opdracht behalen zij hun eerste competenties. Deze eerstejaars leerlingen bijten het spits af. Zij maken als eersten kennis met de vernieuwde onderwijskundige

“Leerlingen die zien dat de docent na afloop van de les hun werk afbreekt, nemen opdrachten minder serieus

aanpak van hun opleiding. Het Wellantcollege Rijswijk stapte met ingang van dit schooljaar over op het Natuurlijk Leren en introduceerde tegelijkertijd de CKS en het portfolio. De website vermeldt een aantal verschillen met het ver-

leden. Zo maakten de vakken op het lesrooster plaats voor opdrachten waarin allerlei beroepsaspecten samenkomen. De brede ontwikkeling en niet de vakinhoud staat daarbij centraal. Anton van der Burg van de KPC Groep volgt dit schooljaar in het kader van een door LNV gesubsidieerd project het management, docenten en leerlingen. “Als onafhankelijk klankbord voor alle betrokkenen begeleid ik deze partijen bij de veranderingen”, aldus Van der Burg. Bij deze aanpak gaat het Wellantcollege uit van het leren door echte opdrachten uit de praktijk. Van der Burg stelt dat deze opdrachten - in het Wellantjargon ‘prestaties’ - een cruciale rol spelen bij deze onderwijskundige aanpak. Goede opdrachten komen uit de praktijk en de directe leefomgeving van de leerling, genereren energie, maken nieuwsgierig en bieden een uitdaging. Daarnaast houden ze rekening met de belangstelling van de deelnemers en hun niveau.

Minder prestaties

De versiering van het winkelcentrum noemt Van der Burg een voorbeeld van een goede en uitdagende opdracht. Ook de opdracht voor de inrichting van een multifunctionele ruimte van een basisschool, de samenstelling van een ontruimingsplan van een bibliotheek en de aanleg van een educatief milieupad ziet hij als voorbeelden van opdrachten die aan bovengenoemde criteria voldoen.

Daar tegenover staan volledig dichtgetimmerde opdrachten die eigen initiatieven van leerlingen onmogelijk maken. Als een willekeurig voorbeeld noemt Van der Burg gedetailleerde opdrachten waarbij docenten met een instructielijst hun leerlingen de vereiste prestaties als het ware voorkauwen. “Ze ontnemen leerlingen eigen initiatief en

moedigen aan tot passiviteit”, aldus de KPC Groep-medewerker. Daarnaast motiveren ze leerlingen onvoldoende en benaderen de wereld vanuit de school. Zelfs een gesimuleerde praktijksituatie in de school levert minder effect op dan de werkelijkheid.

Van der Burg noemt het vak etaleren als voorbeeld. Leerlingen die zien dat de docent na afloop van de les hun werk afbreekt, nemen opdrachten minder serieus. Ze weten dat er niets van afhangt en leveren vervolgens mindere prestaties. Van der Burg beschouwt jongeren van zestien jaar als nagenoeg volwassenen en vindt dat ze een daarbij passende benadering verdienen. Hij verwijst naar een pedagogische regel: “De verwachting bepaalt het resultaat. Wanneer je verwacht dat jongeren aan volwassenen gelijkwaardige prestaties leveren, komen die er ook.” Hij benadrukt dat goede opdrachten niet automatisch succes opleveren. De begeleiding van de docenten in hun nieuwe rol door het management en organisatorische aspecten bepalen mede het resultaat.

Twijfel

Van der Burg noemt de eerste ervaringen van de Rijswijkse mbo-opleiding beemoedigend: “Voor praktijkopdrachten trad de school naar buiten wat zorgde voor een grotere naamsbekendheid en een hechtere band met de buitenwereld.” Daarnaast gaf het management docenten voldoende speelruimte. Op het organisatorische vlak vereisen enkele kinderziekten bijsturing. Zo gaf de eerste opdracht te veel tijd aan de leerlingen waardoor ze hun taak te gemakkelijk opvatten. De portfoliobegeleiders kostte het daarnaast moeite de bewijsstukken van behaalde competenties te achterhalen. Ook docenten kwamen problemen tegen. Avo-docenten vragen zich bijvoorbeeld af of hun vakgebied bij

Zelfs een gesimuleerde praktijksituatie in de school levert minder effect op dan de werkelijkheid

ruim gestelde geïntegreerde opdrachten voldoende aan bod komt. Zij bereiden leerlingen voor op een hbo-opleiding. Ze twijfelen of hun vakgebied nu voldoende tijd en ruimte krijgt. Daarnaast lenen sommige avo-vakken zich onvoldoende voor geïntegreerde opdrachten. Bij sommige onderdelen van scheikunde is klassikaal onderricht om veiligheidsredenen noodzakelijk. Ook andere vakgebieden eisen een geplande aanpak. Bij opdrachten waarbij de school afspraken maakt met het bedrijfsleven is een strakke planning vereist. Van der Burg: “Wan-

neer leerlingen op door hun zelf gekozen tijdstippen aan de slag gaan, komen de opdrachtgevers in de problemen.”

Duik

De formulering en uitwerking van de opdrachten vormt een lastiger probleem. Sommige leerlingen ervaren ruim gestelde opdrachten als een duik in het diepe. Ze gaven Van der Burg te kennen dat ze de opdrachten te onduidelijk vonden. Ze missen de uitleg en komen daardoor niet goed op gang. Een docent constateerde dat er uit een groep

van 28 leerlingen slechts 5 goed functioneren in het nieuwe systeem. Een leerling bracht zijn jeugd door in Afrika en leerde daar zaken zelfstandig aanpakken. Een ander groeide op in een hoveniersbedrijf en bekijkt de opleiding door de ogen van een aanstaande hovenier. De anderen hebben leidinggevende functies in het verenigingsleven. Met elkaar beschikken ze over extra kwaliteiten die ze ontlenden aan ervaringen buiten de school of hun karakter.

Achterbankgeneratie

De oplossing voor de in de ogen van veel leerlingen te ruim gestelde opdrachten vereist of een verandering van de leer-

Anton van der Burg: “Behandel jongeren als volwassenen”

ling of concessies aan de opdrachten. Een intensievere begeleiding biedt mogelijk een oplossing. Van der Burg constateert dat het om een heterogene groep leerlingen gaat die op scholen in meer of mindere mate opgroeiden met dichtgetimmerde opdrachten: “Ze behoorden niet tot de uitblinkers, hielden zich gedeisd en wisten dat hun consumptieve en passieve opstelling tot goede resultaten leidde. Ze zijn nog niet zover om direct over te schakelen naar een andere aanpak. Vergeet niet dat we hier praten over een achterbankgeneratie met weinig succeservaringen.” Anders geformuleerde opdrachten met, naarmate het niveau daalt, een langer lijstje aandachtspunten lijken een alternatief. Van der Burg: “Dit vind ik onjuist. Onafhankelijk van hun niveau ervaren leerlingen in de praktijk dezelfde

problemen. Daarnaast vind ik het belangrijk dat leerlingen vanuit de praktijk werken met motiverende opdrachten. Die motivatie daalt naarmate het aantal gedachtestrepen toeneemt.” Om meerdere redenen biedt hij geen pasklare oplossingen. De ervaringen van leerlingen en docenten bestrijken ten eerste slechts de eerste maanden van het schooljaar: “We vinden het nog te vroeg voor een eindoordeel.” Daarnaast fungeert hij als klankbord en niet als crisismanager: “Wanneer ik als onafhankelijk klankbord mijn persoonlijke ideeën doordrijf, presenteer ik dichtgetimmerde opdracht en ebt de motivatie ook bij de docenten weg. Dit schooljaar hopen we met elkaar de hobbels en kuilen glad te strijken.” □